

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
DỰ ÁN ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN THCS
LOAN No 1718 - VIE (SF)

TRẦN ĐÌNH SỬ (Chủ biên)
PHAN HUY DŨNG - LA KHẮC HÒA - LÊ LƯU OANH

40

Giáo trình LÍ LUẬN VĂN HỌC

Tập I
BẢN CHẤT VÀ
ĐẶC TRƯNG VĂN HỌC

NGUYỄN
HỌC LIỆU

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRẦN ĐÌNH SỬ (Chủ biên)
PHAN HUY DŨNG - LA KHẮC HOÀ - LÊ LƯU OANH

Giáo trình LÍ LUẬN VĂN HỌC

Tập I
BẢN CHẤT VÀ ĐẶC TRƯNG VĂN HỌC

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

Mã số: 01.01.598/869 - ĐH 2008

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Lời nói đầu</i>	7
<i>Bài mở đầu</i>	
KHÁI QUÁT VỀ LÍ LUẬN VĂN HỌC	9
1. Nội dung, tính chất của bộ môn lí luận văn học	9
2. Phương pháp nghiên cứu lí luận văn học	15
3. Mục đích, yêu cầu và phương pháp học tập lí luận văn học	16
<i>Hướng dẫn học tập</i>	19
<i>Trích yếu tư liệu</i>	20
<i>Tài liệu tham khảo</i>	25
<i>Chương I</i>	
VĂN HỌC LÀ MỘT HÌNH THÁI Ý THỨC THẨM MĨ	27
1. Văn học là một hình thái ý thức xã hội	27
2. Văn học là một hình thái phản ánh thẩm mỹ	33
3. Bản chất thẩm mỹ của văn học	37
<i>Hướng dẫn học tập</i>	46
<i>Trích yếu Tư liệu</i>	48
<i>Tư liệu tham khảo</i>	53
<i>Chương II</i>	
VĂN HỌC VÀ CUỘC SỐNG CON NGƯỜI	55
1. Văn học bắt nguồn từ đời sống con người	55
2. Bản chất “nhân học” của văn học	63
3. Văn học và văn hoá	68
<i>Hướng dẫn học tập</i>	73
<i>Trích yếu tư liệu</i>	76
<i>Tài liệu tham khảo</i>	80

Chương III

VĂN HỌC - NGHỆ THUẬT NGÔN TỪ	81
1. Khái niệm văn học	81
2. Hình tượng - đặc trưng cơ bản của văn học	83
3. Ngôn từ - chất liệu của văn học	92
4. Đặc trưng của hình tượng văn học	108
Hướng dẫn học tập	114
Trích yếu tư liệu	116
Tài liệu tham khảo	121

Chương IV

NGHỆ SĨ VÀ QUÁ TRÌNH SÁNG TẠO VĂN HỌC	123
1. Chủ thể nghệ sĩ văn học	123
2. Quá trình sáng tạo văn học	136
3. Cá tính sáng tạo và sự đổi mới không ngừng của văn học	142
Hướng dẫn học tập	148
Trích yếu Tư liệu	150
Tài liệu tham khảo	157

Chương V

TIẾP NHẬN, THƯỞNG THỨC VÀ PHÊ BÌNH VĂN HỌC	159
1. Người đọc và tiếp nhận văn học	159
2. Thưởng thức văn học	169
3. Phê bình văn học	176
Hướng dẫn học tập	188
Trích yếu tư liệu	192
Tài liệu tham khảo	196

Chương VI

CHỨC NĂNG CỦA VĂN HỌC	197
1. Quan niệm về chức năng văn học trong lịch sử	197

2. Chức năng thẩm mỹ	202
3. Chức năng nhận thức	210
4. Chức năng khêu gợi tư tưởng, tình cảm, nâng đỡ nhân cách con người phát triển	216
<i>Hướng dẫn học tập</i>	222
<i>Trích yếu tư liệu</i>	225
<i>Tài liệu tham khảo</i>	227

LỜI NÓI ĐẦU

Tập Giáo trình *Lí luận văn học* dùng cho hệ đào tạo giáo viên Cao đẳng Sư phạm này được biên soạn theo chương trình của dự án Đào tạo giáo viên Trung học cơ sở (THCS).

Việc biên soạn được thực hiện theo sát chương trình lí luận văn học dự thảo, tuy nhiên chúng tôi cũng điều chỉnh một số mục nhỏ để tránh sự trùng lặp.

Sách biên soạn dựa trên cơ sở tham khảo nhiều tài liệu lí luận văn học thời kì đổi mới trong nước đồng thời tham khảo các tài liệu lí luận văn học nước ngoài để có được những tri thức lí luận văn học hiện đại, cập nhật đối với sinh viên cao đẳng.

Đặc điểm chủ yếu của giáo trình này là dựa chắc vào cơ sở triết học Marx - Lênin, đổi mới cách hiểu về lí thuyết phản ánh, coi trọng chủ thể và bản chất nhân học của văn học, thấy được mối quan hệ phức tạp giữa văn học và ngôn ngữ cũng như quy luật tiếp nhận văn học và tính hệ thống của chức năng văn học. Giáo trình này vừa chú ý các hiện tượng văn học thế giới đồng thời cũng coi trọng các ví dụ trong văn học dân tộc.

Sách biên soạn theo mô hình mới. Ngoài nội dung lí luận trong mỗi chương, đầu chương có mục tiêu, cuối chương có *Hướng dẫn học tập* gồm danh mục các khái niệm cần nắm, câu hỏi suy nghĩ, giải thích khái niệm, trích yếu tư liệu và *Thư mục tham khảo*.

Đối với sinh viên Cao đẳng Sư phạm liên môn, do thời lượng rút ngắn, bài mở đầu chỉ học các mục 1 và 3; chương I học mục 1 và 3; chương II học mục 2 và 3; chương III học các mục 2, 3, 4; chương IV các mục 1, 3; chương V các mục 1, 2; chương VI các mục 1, 2, 3. Ngoài ra còn học thêm 3 chương ở học phần 3 (Tập 3) gồm: Các quy luật chung của tiến trình văn học, phong cách và trào lưu văn học, các trào lưu hiện thực, lãng mạn và chủ nghĩa hiện đại.

Các tác giả trong giáo trình được phân công như sau: Trần Đình Sử viết phần mở đầu và các chương I, II, III. Trần Đình Sử và Lê Lưu Oanh viết chương IV, Phan Huy Dũng viết chương V, La Khắc Hoà viết chương VI.

Sách biên soạn lần đầu chắc chắn khó tránh khỏi khiếm khuyết, mong bạn đọc góp ý chỉ giáo để nâng cao chất lượng.

Thay mặt các tác giả

Chủ biên

GS.TS. Trần Đình Sử